

De herontdekking van de parlementaire controle

Het parlement behartigt de belangen van de burgers vooral langs twee wegen: medewetgeving en het controleren van de regering. Van die twee belangrijkste taken van het parlement is in de loop der jaren de controlerende taak steeds meer verwaarloosd. In de politieke cultuur van de jaren zeventig en de eerste helft van de jaren tachtig gold controleren als politiek niet interessant. Het parlement was er in de periode vooral op uit om via medewetgeving de belangen van bepaalde groepen burgers/kiezers te behartigen. Sinds kort is hier echter een radicale verandering in gekomen. Het parlement heeft zich vol ijver op zijn controletaak gestort. Het is duidelijk dat op dit terrein enorm veel valt te verbeteren.

DRS. M.B. ENGWIRDA*

De Tweede Kamer heeft haar controlerende taak lange tijd verwaarloosd. Het parlement was er in de jaren zeventig en begin tachtig vooral op uit om via medewetgeving de belangen van bepaalde groepen burgers/kiezers te behartigen. Dit ging zelfs zo ver dat in de Tweede Kamer steeds meer de neiging ontstond om mee te regeren. Dit laatste kwam o.a. tot uitdrukking in de totstandkoming van steeds gedetailleerdere regeerakkoorden, waaraan de regeringsfracties met handen en voeten waren gebonden. Daardoor gaven zij de mogelijkheid van controle op het regeringsbeleid bij voorbaat voor een belangrijk deel uit handen. De stelling 'het staat in het regeerakkoord' ging zelfs als het meest overtuigende bewijs gelden van de onaantastbaarheid van elk beleidsvoornemen van de regering dan ook.

Ook in het eindrapport van de RSV-enquêtecommissie wordt in niet mis te verstane termen geconcludeerd dat het parlement in zijn controlerende functie zwaar te kort is geschoten, juist omdat het te vaak de neiging vertoonde om op de stoel van de regering te gaan zitten. Dat kon omdat de regering van haar kant voortdurend trachtte op de stoel van de ondernemer te gaan zitten!

Hetzelfde wordt geconstateerd in het jongste jaarverslag van de Algemene Rekenkamer. Eén van de belangrijkste conclusies daaruit is dat het parlement als het gaat om de uitoefening van één van zijn belangrijkste controlerende taken, namelijk het recht om vooraf toestemming te verlenen voor het verrichten van bepaalde overheidsuitgaven (het z.g. budgetrecht), door de jaren heen geleidelijk stappen terug heeft gedaan. De Rekenkamer voert hier o.a. als verklaring voor aan: „De politiek is van nature gericht op beslissingen over de toekomst. De grote belangstelling voor de jaarlijkse begrotingsbehandelingen is daarvan een uiting. Voor de uitvoering van de begroting heeft de Tweede Kamer de laatste decennia weinig aandacht gehad”.

De tekortkomingen in de controle lagen de afgelopen jaren natuurlijk niet alleen aan de onderbezetting van de departementale accountantsdiensten en de daarmee samenhangende problematiek van de grote verschillen in arbeidsvoorwaarden tussen accountants in dienst van de overheid en accountants in het bedrijfsleven. De tekortkomingen lagen evenzeer aan het feit dat er met de controle-

resultaten door het politieke en ambtelijke management van de departementen veel te weinig werd gedaan. Ik heb dat zelf ruimschoots kunnen ervaren toen ik in het kader van de voorbereiding van de parlementaire enquête naar de woningbouwsubsidies en later bij de feitenonderzoeken, van die rapporten voor het eerst kennis heb genomen. Ik heb daarbij kunnen constateren dat op bepaalde departementen jaar in jaar uit, soms tot 2 of 3 jaar toe, door de accountantsdienst letterlijk dezelfde aanbevelingen werden geformuleerd, zonder dat dit tot enige reactie van de departementsleiding en/of de betreffende beleidsafdelingen leidde. Dat is ongelooflijk en onaanvaardbaar!

Radicale veranderingen

De laatste tijd lijkt er op dit punt echter een radicale verandering te zijn opgetreden. Er is sinds 1985 sprake van een nieuwe politieke cultuur, waarin de controle een steeds prominentere plaats inneemt. Het parlement heeft de controlerende functie herontdekt. Dat wordt steeds duidelijker merkbaar. Binnen 2 jaar na het afsluiten van de parlementaire enquête naar de steunverlening aan RSV is een nieuwe parlementaire enquête gestart, dit keer naar het gebruik van woningbouwsubsidies en de controle daarop. En nadat vorig jaar voor het eerst bij een zestal begrotingshoofdstukken voorafgaand aan de normale begrotingsbehandeling feitenonderzoeken hebben plaatsgevonden, zal dat het komend najaar bij alle begrotingshoofdstukken met betrekking tot de begroting-1988 gaan gebeuren. Daarbij zullen de begrotingsuitvoering en -verantwoording alsmede de accountantscontrole als vaste, aparte agendapunten aan de orde komen. Ik verwacht dat daarbij zeker zal worden ingegaan op de

* Lid van de Tweede Kamer voor D'66 en voorzitter van de Vaste Commissie voor de Rijksuitgaven. Dit artikel is gebaseerd op een voordracht tijdens de studiedag van de departementale accountantsdiensten over het thema „Accountant, burger en controlebeleid”, Zoetermeer, 19 juni 1987.

vaststelling in het jongste Rekenkamerverslag dat in de jaren 1981 t/m 1985 op artikelniveau voor in totaal f. 38 miljard begrotingsoverschrijdingen hebben plaatsgevonden ten opzichte van de door het parlement in het begrotingsjaar vastgestelde begrotingen en dat op 44 verschillende begrotingsartikelen, verspreid over tien departementen, in die periode begrotingsoverschrijdingen van f. 50 miljoen of meer, soms zelfs over verscheidene jaren, hebben plaatsgevonden. Ik denk dat de Tweede Kamer zal willen uitzoeken of dat nog steeds voorkomt, en zo ja, welke maatregelen genomen zullen worden om daaraan zo snel mogelijk een einde te maken.

Wat de accountantscontrole betreft is inmiddels door minister Ruding toegezegd dat de Tweede Kamer ten behoeve van de komende feitenonderzoeken zal kunnen beschikken over een openbaar accountantsrapport over de departementale financiële verantwoording over het dienstjaar 1986, plus eventuele onderliggende rapporten voor zover die voor het feitenonderzoek relevant zijn. Ik verwacht dat de betreffende Kamercommissies die rapporten zullen opvragen en daarbij ook aandacht zullen besteden aan de vraag wat er met de conclusies en aanbevelingen uit die rapporten gebeurd is. Daartoe zal de Kamer vermoedelijk ook vragen om de conclusies en aanbevelingen over de rapporten over 1985 en de maatregelen waartoe de departementen naar aanleiding daarvan hebben besloten.

Dat het parlement zijn controlefunctie weer serieus wenst op te vatten, blijkt verder uit de aanbeveling van de commissie voor de Rijksuitgaven dat er een cursus moet komen om geïnteresseerden in en rond de Kamer, d.w.z. Kamerleden, fractiemedewerkers en journalisten, bij te scholen op het gebied van de begrotingstechniek. Het Presidium van de Tweede Kamer heeft inmiddels met de opzet van deze cursus, die in totaal 3 ochtenden of middagen zal beslaan, ingestemd. Gebleken is dat hiervoor van de zijde van de betrokkenen grote belangstelling bestaat. Er hebben zich nu al 150 belangstellenden aangemeld, waaronder ongeveer de helft van de leden van de Tweede Kamer.

Daarnaast zijn er op het controlevlak ook nog de aanbevelingen van de commissie voor de Rijksuitgaven voor een betere controle door de Tweede Kamer van de grote projecten. Wijs geworden door de ervaringen uit het verleden met grote projecten, zoals de Oosterscheldewerken, maar ook RSV en de affaire met de eerste serie van de Walrus-onderzeeboten, heeft de commissie voor de Rijksuitgaven in overleg met de Algemene Rekenkamer een aantal specifieke aanbevelingen opgesteld voor een betere bewaking van grote projecten. Inmiddels heeft de Tweede Kamer besloten om als eerste projecten die onder deze definitie vallen, aan te wijzen het project van de Willemsspoortunnel in Rotterdam en de mogelijke aanschaf van gevechtshelikopters door Defensie. Eén van de belangrijkste aanbevelingen die in dit rapport voor grote projecten is opgenomen, is dat bij het voorstel voor een groot project een rapport van bevindingen van de accountantsdienst van het eerstverantwoordelijke departement wordt gevoegd waarin een oordeel wordt uitgesproken over o.a. de administratieve organisatie voor het voorgestelde project en de kwaliteit van de berekeningen van de geraamde kosten voor het project. De regering was het met die aanbeveling niet eens, terwijl zij de strekking van het rapport en de meeste overige aanbevelingen wel onderschreef. De Tweede Kamer heeft inmiddels het rapport grote projecten echter wel integraal overgenomen, met inbegrip dus van de aanbeveling tot het uitbrengen van een rapport van bevindingen met betrekking tot een voorgesteld, nieuw groot project. Zij zal er zeker alles aan doen om een integrale uitvoering van de aanbevelingen bij de betreffende ministers af te dwingen!

Ook afgezien van de activiteiten waar de commissie voor de Rijksuitgaven het initiatief toe heeft genomen, resp. nauw bij betrokken is, bruijst het in de Tweede Kamer van nieuwe controle-onderzoeken. Twee weken geleden besprak de Kamer het rapport van de subcommissie visquoteringsregelingen, ook wel aangeduid als de zaak van

de visfraude, dan wel de affaire-Braks 1). En verder heeft onlangs ook het z.g. bosbouwonderzoek op de agenda gestaan.

Ten slotte, en daarmee keer ik weer terug naar de commissie voor de Rijksuitgaven, zullen kort vóór en kort na het zomerreces nog de volgende onderwerpen uit het jongste Rekenkamerverslag met de betrokken bewindslieden in UCV-verband besproken worden: de voorschotbetalingen met betrekking tot de Oosterscheldewerken; de valuta-inkomens van Nederlandse diplomaten; de bilaterale ontwikkelingssamenwerking; en de steunverlening aan Fokker.

De risico's van een verscherpte controle

In zijn toespraak tijdens de studiedag van de departementale accountantsdiensten heeft de heer Porsius zich er over beklaagd dat de departementsleiding die grondig te werk gaat en alle zwakke plekken in het financiële beheer probeert op te sporen, daarmee tevens het grote risico loopt het eigen departement op onevenredige wijze aan de schandpaal te nagelen. Hij sprak in dat verband over de gewoonte van binnenvaartschippers om een beginnend lek af te dekken met een zwoerd spek en dat met stuthout af te stempelen. Wie aldus te werk ging, liep wel zekere veiligheidsrisico's, maar liep in elk geval niet het risico te kijk gezet te worden op grond van de resultaten van een integraal onderzoek naar alle veiligheidsrisico's van een schip, met inbegrip van tot dusver nog niet ontdekte zwakke plekken van het schip!

Ik kan me die klacht goed voorstellen. Die ervaring hebben we namelijk ook in de Tweede Kamer opgedaan. Toen de Tweede Kamer besloot tot het houden van de parlementaire enquête naar RSV werd waarschijnlijk niet of nauwelijks vermoed dat de conclusies van de parlementaire enquêtecommissie RSV ook de rol van de Tweede Kamer zelf zo scherp zouden bekritisieren. De Kamer heeft daar echter veel van geleerd. En ik verwacht dat de Kamer nog meer zal kunnen leren van de nu lopende enquête naar de woningbouwsubsidies. Ik baseer die verwachting op het feit dat deze enquête, anders dan de RSV-enquête, niet alleen een terugblik zal zijn op in het verleden gevoerd beleid, hoe belangrijk dat laatste vanuit een controle-oogpunt ook kan zijn, maar tevens tot conclusies zal kunnen leiden met betrekking tot het actuele beleid. Toen de RSV-enquête begon, was het RSV-concern immers al ter ziele, het verkeerde in surséance van betaling en nieuwe steun aan het concern als zodanig was uitgesloten. In het geval van de enquête naar de woningbouwsubsidies ligt dat totaal anders: op de begroting van VROM staan nog steeds vele miljarden aan z.g. objectsubsidies (begroting-1987 f. 6,796 miljard). De conclusies van deze enquête zullen daarom niet alleen vanuit de controle-invalshoek, maar ook vanuit een oogpunt van bijstelling van het momenteel gevoerde beleid van bijzondere betekenis kunnen zijn.

Hetzelfde effect als bij de RSV-enquête heeft zich intussen ook voorgedaan bij het feitenonderzoek. Ook hier lag het initiatief bij de Tweede Kamer, in casu bij het rapport van de bijzondere commissie-Dolman over organisatie en werkwijze van de Kamer. (Die bijzondere commissie werd overigens ingesteld naar aanleiding van de kritiek van de RSV-enquêtecommissie op de rol van de Tweede Kamer.) Maar ook hier kreeg de Tweede Kamer in eerste instantie zelf het lid op de neus. Het onderzoek over de begrotingsuitvoering in de jaren 1981 t/m 1985 van de Algemene Rekenkamer, dat op voortreffelijke wijze heeft ingespeeld op de door de Tweede Kamer getoonde belangstelling voor het feitelijke verloop van de begrotingsuitvoering, leidde immers opnieuw tot weinig vleienende conclusies ten aan-

1) Hierbij bleek overigens opnieuw, net als bij het rapport van de RSV-enquêtecommissie en bij de start van de parlementaire enquête naar woningbouwsubsidies, dat de Tweede Kamer helaas nog niet in staat is tot het trekken van de juiste politieke consequenties uit dergelijke verstrekkende onderzoeken.

zien van de Tweede Kamer zelf: de Kamer heeft door de jaren heen geleidelijk stappen terug gedaan als het om haar budgetrecht gaat!

Naar mijn overtuiging is het onvermijdelijk dat een werkelijke versterking van de controlefunctie binnen de departementen en een vergrote belangstelling daarvoor van de politiek in eerste instantie zal leiden tot meer bevuiling van het eigen nest. Dat geldt naar mijn mening zowel voor de departementen als voor de Tweede Kamer. De indruk dat het financiële beheer bij de overheid een volstreekte janboel is, wordt door de grotere belangstelling van de politiek voor en de toenemende openbaarheid van departementale accountantsrapporten in die fase vermoedelijk eerder groter dan kleiner. Sterker nog: het lijkt mij bepaald niet uitgesloten dat er, mede vanwege de versimpeling die in dit soort zaken overigens niet geheel ten onrechte een rol speelt, in die eerste fase nog een aantal nieuwe affaires resp. schandalen zal ontstaan. De vergrote aandacht van de Tweede Kamer heeft in de afgelopen jaren immers al tot de nodige affaires geleid: de RSV-enquête leidde tot de affaire-Van Aardenne; het Walrus-onderzoek tot de affaire-Van Eekelen resp. Stemerdink; de parlementaire enquête naar de woningbouwsubsidies leidde, zelfs vóórdat die nog maar gestart werd, tot de affaire-Brokkx; en het rapport van de subcommissie visquoteringsregelingen tot de affaire-Braks. Ik betwijfel ten zeerste dat het daarbij de komende jaren zal blijven.

Wij moeten naar mijn mening echter door die fase heen om daarna de vruchten te kunnen plukken van een versterkt controlebeleid en een verbeterd financieel beheer bij de rijksoverheid.

Droevig gesteld

Zo ver zijn wij echter nog lang niet. Wie het jongste Rekenkamerverslag gelezen heeft, kan tot geen andere conclusie komen dan dat het met het financieel beheer van de rijksoverheid ondanks jarenlange rapportages van de Algemene Rekenkamer nog steeds buitengewoon droevig gesteld is. Ik noem hier slechts 4 conclusies die uit dat jaarverslag getrokken kunnen worden:

1. voor geen enkel departement, met uitzondering van het Ministerie van Defensie, kon over het jaar 1985 een goedkeurende accountantsverklaring worden afgegeven. Met andere woorden: het overgrote deel van de rijksuitgaven, te weten zo'n f. 145 mrd., wordt niet of onvoldoende gecontroleerd, om over de controle op de inkomsten nog maar te zwijgen! 2)
2. de administratieve organisatie en interne controle vertonen op alle departementen, opnieuw met uitzondering van Defensie, nog (ernstige) tekortkomingen;
3. op de meeste departementen is sprake van een forse onderbezetting van de departementale accountantsdiensten. Ik noem slechts één voorbeeld, namelijk Buitenlandse Zaken. De wenselijke bezetting van de accountantsdienst van dat departement, zoals vastgesteld in overeenstemming met de Centrale Accountantsdienst, bedraagt 28 medewerkers, waarvan 9 registeraccountants. Daarbij wordt dan ook nog uitgegaan van een volledige uitbesteding van de controle over de ontwikkelingssamenwerking, waarvan ik mij afvraag of dat nu wel in overeenstemming is met de constatering van en de werkgroep-Peschar en minister Rusing dat de departementale accountantscontrole een essentiële interne functie betreft, die dus zeker niet volledig mag worden uitbested! De feitelijke bezetting van de accountantsdienst op Buitenlandse Zaken steekt daar schril tegen af en bedraagt volgens de opgave van de Algemene Rekenkamer momenteel 13 medewerkers, waarvan 2 accountants;
4. de rijksrekening over 1980, die volgens de Comptabiliteitswet vóór 1 oktober 1981 bij de Rekenkamer had moeten worden ingediend, is daar nog steeds niet aangekomen. Dat wil zeggen dat daarbij inmiddels sprake is van een achterstand van bijna 6 jaar. Een treffender

illustratie van hoe slecht het met de begrotingsuitvoering en -verantwoording nog steeds gesteld is, is nauwelijks te geven!

Het lijkt mij duidelijk dat de burger hier weinig of niets van begrijpt. Hoe kan het toch zijn dat de overheid met medewerking van het parlement de burgers op tal van punten uitgebreide en gedetailleerde controleverplichtingen oplegt, terwijl die zelfde overheid kennelijk niet in staat is om zich zelf goed te controleren en orde op zaken in eigen huis te stellen?

Ik noem hier als voorbeeld twee wettelijke regelingen die nog maar zeer recent tot stand zijn gebracht: de tweeverdienerswetgeving en de voordeurdelersregeling. Dit zijn twee vormen van regelgeving die diep ingrijpen in de persoonlijke levenssfeer van de betrokken burgers. Twee vormen van regelgeving die dermate ingewikkeld zijn dat zij niet of nauwelijks zijn te controleren en in de praktijk daarom niet of nauwelijks uitvoerbaar zijn.

Ik ben daarmee aangekomen op een zeer belangrijk punt, namelijk het verband tussen wet- en regelgeving en controlebeleid. Hoe meer en verfijnder de wet- en regelgeving, des te moeilijker wordt de controle. Ook in dat opzicht zitten wij nu opgescheept met erfenissen uit het verleden, waarin de politiek op nogal eenzijdige wijze de nadruk heeft gelegd op het tot stand brengen van steeds meer en steeds verfijndere regelgeving zonder al te veel aandacht te geven aan de uitvoerbaarheid en controleerbaarheid van al die nieuwe regelgeving.

Een goed voorbeeld vormt de explosieve groei van het aantal subsidieregelingen in ons land. De plaatsvervangend directeur-generaal van de Rijksbegroting, de heer Van Maanen, heeft er onlangs op gewezen dat de totale subsidie-uitgaven in de periode 1970-1985 méér dan verzevendvoudigd zijn en momenteel bijna f. 38 mrd. bedragen. Het aandeel van de subsidies in de totale overheidsbestedingen is daarmee in die periode verdubbeld, namelijk van 17% tot 34%. Wordt dat gigantische bedrag wel optimaal besteed? Ik zou het niet weten, en u waarschijnlijk ook niet. Ik weet wel dat er momenteel nog geen accountantscontrole plaatsvindt op de investeringssubsidies van de WIR. Of die subsidies altijd optimaal besteed worden, lijkt mij daarom zeer de vraag. Zeker als ik af ga op een aantal publikaties van de afgelopen maanden, vallen daar nog wel de nodige vraagtekens bij te plaatsen. En dan hebben wij het toch over een niet kinderachtig bedrag van ongeveer 5 miljard gulden.

Hetzelfde geldt in zekere mate voor de objectsubsidies in de woningbouw. In een begin dit jaar verschenen tussentijds rapport heeft de Algemene Rekenkamer bij sommige van die objectsubsidies enkele forse vraagtekens geplaatst. Ik heb u eerder al gewezen op de parlementaire enquête naar de woningbouwsubsidies. Op de resultaten loop ik uiteraard niet vooruit. Maar wèl is duidelijk dat die enquête niet gehouden zou zijn wanneer er absolute zekerheid bestond over een juiste aanwending van woningbouwsubsidies. Ook met betrekking tot objectsubsidies hebben we het over een fors bedrag aan overheidsuitgaven van in totaal 6,7 miljard gulden.

Uit deze voorbeelden kan alleen maar de conclusie getrokken worden dat het voor het parlement en met name de Tweede Kamer een absolute noodzaak is om haar controlerende functie, en dan vooral ook in financiële zin, verder te versterken. Ook, of liever gezegd, juist in relatie tot de burger is het in een tijd dat aan die burger op allerlei terreinen pijnlijke bezuinigingen worden opgelegd, onverkoopbaar dat er geen sluitende financiële controle op de overheidsuitgaven en -ontvangsten plaatsvindt en dat er volstrekt onvoldoende waarborgen zijn voor een optimale, d.w.z. zo doelmatig mogelijke besteding van gemeenschapsgelden.

(vervolg op blz. 641)

2) Deze conclusie verdient bij nader inzien in zoverre enige nuancering dat voor enkele andere departementen, o.a. Justitie, Landbouw en Visserij en Onderwijs en Wetenschappen, wel een goedkeurende verklaring, zij het onder voorbehoud, werd afgegeven.

Sommigen, zowel binnen als buiten de Kamer, hebben de pogingen om tot versterking van de controlefunctie te komen, gekritiseerd en daarbij gesproken van controlitis. Zij zeggen dat de Kamer daarbij op de verkeerde weg is en zich te veel met details zou bezighouden. Ik wil mij daar met kracht tegen verzetten. Het gaat hier zeker niet om details, maar om een hoofdlijn van beleid en wellicht zelfs de belangrijkste taak die de burgers van het parlement verwachten, namelijk een toereikende controle op de juiste besteding van gemeenschapsgelden, die door die zelfde burgers moeten worden opgebracht!

Gebrek aan middelen

Dit brengt mij op een laatste punt. De commissie voor de Rijksuitgaven is sinds juni 1985 in gesprek met de minister van Financiën om te trachten de noodzakelijke verbeteringen aan te brengen in de begrotingsuitvoering en -verantwoording en in de departementale accountantscontrole. Op sommige punten heeft dit inderdaad tot verbeteringen geleid. Ik denk daarbij aan de inhaalactie, zoals die door de departementale accountantsdiensten sindsdien tot stand is gebracht, aan de totstandkoming van het rapport van de eerste werkgroep-Peschlar en aan de instelling van de z.g. audit-committees. Op andere punten verloopt de voortgang een stuk moeizamer. Daarbij denk ik vooral aan de wens van de Kamer om meer personele en financiële middelen in te zetten voor een goede, toereikende accountantscontrole op alle overheidsuitgaven en -ontvangsten.

Aan die wens is de regering tot nu toe volstrekt onvoldoende tegemoet gekomen. Uit het jongste jaarverslag van de Rekenkamer blijkt dat bij de meeste departementa-

le accountantsdiensten nog sprake is van een forse tot zeer forse onderbezetting. Bovendien komt er van de toegezegde bruto-salarisstijging van accountants bij de overheid met maximaal f. 20.000 per jaar volgens voorzitter Clarijns van de Vereniging van overheidsaccountants in de praktijk weinig of niets terecht. Volgens de heer Clarijns bedragen de salarisverhogingen van de accountants bij de overheid hooguit een paar duizend gulden per jaar. Hij sprak in dit verband van een dooie mus.

Als het de regering werkelijk ernst is dat zij het begrotingsbeheer en de accountantscontrole op korte termijn wil verbeteren, dan zal zij daarvoor ook de vereiste personele en financiële middelen moeten inzetten. Vanuit een oogpunt van optimale aanwending van gemeenschapsgelden is dat niet alleen máár dan verantwoord, maar doodeenvoudig een vereiste.

In het jaarverslag van de Amerikaanse General Accounting Office over het fiscale jaar 1985, dat ik onlangs onder ogen kreeg, zag ik dat deze zusterorganisatie van de Algemene Rekenkamer becijferd had welke besparingen aan gemeenschapsgelden door haar activiteiten tot stand waren gebracht. Voor het fiscale jaar 1985 was dat een totaalbedrag van 11 miljard dollar. Naar mijn indruk is dit een veelvoud van de totale personeels- en apparaatskosten van deze instelling met zijn 5.100 personeelsleden. Je moet natuurlijk bij het maken van vergelijkingen tussen de Amerikaanse en de Nederlandse situatie altijd oppassen. Maar zou het niet de moeite waard zijn om eens te onderzoeken of een dergelijke kosten-batenanalyse van de instanties, belast met de financiële controle, ook niet in ons land valt op te stellen? Als dat mogelijk zou zijn, zou dat wel eens van doorslaggevende betekenis kunnen zijn bij het bereiken van een snelle, beslissende verbetering van de controle op de gemeenschapsgelden die iedereen belangrijk en noodzakelijk acht!

M.B. Engwirda